

po vseh Zjedinjenih državah, je s svojim čudovitim vspehom položila temelj temu teženju, ki se vedno in vedno nevarnejše širi, in proti kateremu se vsaj dosedaj zastoj boré postavodajstva posamičnih držav. Ti tako imenovani trusti obstoje v tem, da kake vrste tovarne, kakor mlini, steklarne, sladkornice i. t. d. se cenijo gotovo vsaka po posebni komisiji iz srede tovarnarjev samih, potem se pa prodajo trustu, kateri jim plačuje za udeležitev pri skupnem podjetju. Potem se izbere izmed udeležencev osrednja uprava, ki vodi vse vnanje posle trusta, določuje, koliko se ima delati, kupuje surovine, in določuje prodajalne cene in napravlja občno skladišče blago i. t. d. Notranja uprava vsake tovarne in oskrbovanje malenkosti ostane v rokah pravega lastnika, katerega dohodki so, ker je udeležnik skupnega podjetja, odvisni od občnih vspehov trusta, kajti dobički in zgube zadevajo ves trust ali ne le posameznih udeležencev. Zgoraj imenovana S. O. C. je vsled železne odločnosti in podjetnosti upraviteljev Rocksfellerja in Flagnerja dosegla ogromne vspehe; vsaka konkurenca je vdušila na najneusmiljeni način. Pred dvema letoma se je cena za kerosin ponižala na 2 centa (4 kr.) funt, dočim navadno stane po 10 ali 11 centov, da so udušili novo društvo, ki se je poleg trusta osnovalo v Ohaiu. Osnovatelji poslednjega društva so zgubili milijon v nejednaki dobi, in uničeni so bili v kakih štirinajstih dneh, ali Rocksfeller in Flagner se štejeta mej najbogatejše ljudij v Ameriki, ako nista najbogatejša. Prvi ima 25 milijonov dohodkov na leto. Poslednji dve leti so se osnovali trusti za sladkornice, ovseno phanje, za navadno in zrkalno steklo, pšenično moko, belila i. t. d. Veliko borbe je sedaj mej sladkornim trustom ter upravo in sodišči novojorški državi. Do sedaj je trust zmagal v vseh točkah, če tudi se je posrečilo razkriti nekatere stvari, ki se tičejo notranje uredbe zlasti dobička, stvari, ki so se dosedaj skrivale občinstvu.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Kdaj se smejo ženiti? V Nemčiji se smejo ženiti fantje, ki so spolnili 18., dekleta ki so spolnila 16. leto. V Avstriji je postavna starost za oba spola določena s 14 letom, vendar se tako mladi ženijo navadno le v Dalmaciji. Na Španjskem štirinajstletni deček lahko vzame dvanajstletno nevesto, ravno tako tudi na Grškem, Portugalskem in Ogerskem, kjer se pa protestantje smejo vendar še le s 18 oziroma dekleta s 14 leti ženiti. V Italiji se zahteva od ženina starost 18, od neveste 15 let, ravno tako tudi v Franciji, Rusiji in Rumuniji. V Švici se v raznih kantonih zahteva različna starost in sicer od ženinov od 14 do 20, od nevest od 14 do 17 let.

Zrakoplavi za vzdiganje potopljenih ladij. Dva ruska inženirja, Novicki in Pokeršijewnicki, se baje pogajata z angleškimi admirali, da bi na suho potegnili križabo „Viktorijo“, ki se je potopila na maloazijskem obrežju 22. junija, 1893. Inženirja poskušala sta že svoj dobro preudarjen način vzdiganja meseca avgusta pr. l. na reki Visli, blizu Varšave. Čoln je tičal 9 m. globoko pod vodo, in inženirja sta veslala

pod vodo s potapljavci z dvema nepremočljivima zrakoplavoma, katera sta bila pripeta na obe strani čolna, potem pa napihana z zrakom. Povoljni vspeh ju je naudušil k še večjemu podjetju, da namreč vzdigneta „Viktorijo.“ Njena teža je 10.470 ton, ter jo nameravajo premakniti z desetimi zrakoplavi, katerih vsak bode obsegal 1.700 kubičnih metrov. Jedina težkoča obstoji v tem, da „Viktorija“ leži 138 m. globoko, kar daje preračunjenih štirinajst zračnih tlakov. To težkočo pa hočejo premagati s potapljalno sobo, dovolj močno, da podpira tlak, in tako vrejeno, da bode potapljalcem možno pripeti zrakoplave k ladijnimi podrtinam, ne da bi ostavili sobo. V načrtu ni nič novega; podvodni inženir W. Bauer, vzdignil je l. 1863. s pomočjo zrakoplavov parnik „Ludovik“, ki se je bil potopil l. 1861 v Bodenskem jezeru.

Novice.

— **Njegovo veličanstvo presvitli cesar in cesarica** praznovala sta v torek dne 24. t. m. 40letnico svoje poroke. Vsa širna Avstrija se je tega lepega dne spominjala s primernimi slovesnostmi in pošiljala vroče želje k Vsegamogočnemu, da bi ohranil presvetlo cesarsko dvojico še mnoga leta. Tudi Habsburški dinastiji vsikdar zvesti in vdani slovenski narod želi tem povodom svojemu predobremu vladarju in njegovi presvitli družici še zdrava mnoga leta. — Šolska mladina je praznovala prelepi praznik s sveto mašo, deputacije dež. odbora, občinskega zastopa ljubljanskega, trgovske in obrtniške zbornice, kmetijske družbe, mestne hranilnice, veteranskega kora in društev „rudečega“ in „belega“ križa, pa so se oglasile pri dež. predsedniku s prošnjo, da prijavi tem povodom najudanejšo čestitke Nj. Veličanstvima.

— **Petdesetletnica Nj. Veličanstva presvetlega cesarja.** V namen, da se kolikor mogoče slovesno praznuje l. 1898. petdesetletnica vladarja našega presvetlega cesarja in se za to praznovanje doseže sporazumljenje za skupno postopanje po celem cesarstvu, sešel se je Dunaji po inicijativi nižjeavstrijskega sklepa obrtnega društva slavnostni odbor obstoječ iz zastopnikov najuglednejših dunajskih korporacij in društev. Ta odbor vabi k posvetovanju, ki se bo vršil v ta namen na Dunaji v nedeljo dne 29. aprila t. l. vse avstrijske deželne zastope, župane dež. stolnih mest. trg. in obrt. zbornice, kmetijske družbe in razna druga odlična društva in korporacije. Namen odbora je pred vsem prirediti veliko narodno razstavo l. 1898. na Dunaji, ki naj bi pokazala, koliko so vsi avstr. narodi napredovali v duševnem gmotnem in humanitarnem ogledu za dobe vladanja premilostnega našega cesarja.

— **Osobna vest.** Upravilno svetovalstvo banke „Slavije“ v Pragi je povodom praznovanja svoje 50letnice odlikovalo tukajšnjega svojega generalnega zastopnika g. Iv. Hribarja z naslovom ravnatelja in to za zasluge, katere si je pridobil za zavod.

— **Jezuitje** kupili so, kakor se čuje ob Poljanski in novi cesti, ki vodi v Streliške ulice od gosp. Dečmana precej obsežno stavbišče, kjer bodo zidali cerkev in samostan.

— **Družba sv. Mohorja v Celovci** se s tiskarnico in knjigoveznico preseli v svoj novi dom te dni. Včeraj so dozgrajeni res krasni dom cerkveno blagoslovili. Družba šteje do 9000 članov več nego lani. Vseh članov je torej sedaj do 66.000. Prelepo število, na katero mora biti ponosen vsak Slovenec. Da bi družba v novem domu na čast in ponos slovenskemu narodu še lepši napredovala to je gotovo iskrena želja vsakega rodoljuba.

— **Pred porotnim sodiščem** vršila se bode v prihodnji sesiji obravnava proti zločincem, ki so pred dvanajstimi leti umorili škofjeloškega okrajnega sodnika dr. Krausa. Na sled se je prišlo zločincem po izpovedbi nekega uietnika. Pre-

iskava, ki se je vsled te izpovedbe vršila, ponudila je res državnemu pravdnistvu toliko sumljivega gradiva, da je to dvignilo proti dotičnikom zatožbo. Mej zatoženci je tudi znani Prelovšek iz Trzina, ki je že več let zaprt na ljubljanskem gradu.

— **Na dolenske železnice** progi Ljubljana-Kočevje vozilo se je mesesa februarja t. l. 18.553 osob in se prevozilo blaga 20.791 ton, za kar je došlo dohodkov 33.426 gld. Od 1. januarja do 31. marca t. l. je imela proga dohodkov 97.211 gld. in še 65.226 gld. za prevoz premoga za lastno porabo.

— **Komisijski vlak** vozi danes na progi Ljubljana-Novo mesto-Straža. Vlak odpeljal se je iz Ljubljane južni kolodvor ob 7. uri 49 minut, je došel v Stražo ob 12. uri 37 minut. Iz Novega mesta je odšel vlak ob 4. uri 50 minut zvečer.

— **Novi vožni redi** stopijo v veljavo z dnem 1. maja na južni in na državnih železnicah.

— **Ustrelil se je** danes teden v šentpeterski vojašnici trobentač 8 kompanije 17. pešpolka, imenom Pavel Šterk, doma iz Starega trga v črnomaljskem okraji. Kroglo pognal si je skozi srce in je bil takoj mrtev. Vzrok samomoru je bil strah pred kaznijo.

— **Nesreča.** Minolo sredo zjutraj se je pri vlaganji surove opeke v opekarnici Jak. Matjana v Zgornji Šiški udrila do 4 metre široka in 3 metre visoka plast opeke. 13letni fant, katerega je opeka podsula je bil takoj mrtev, dva druga delavca sta težko ranjena, dva pa lahko. Delavci so bili Lah. Krivda o nezgodi zadene opekarskega mojstra.

— **Nesreča.** Tukajšni dimnikarski mojster Fran Kovač pal je minolo nedeljo tako nesrečno z gugalnice, katero si je priredil doma na dvorišči, da si zlomil tilnik in vsled tega kmalu na to umrl.

— **Novo avgmentacijsko skladišče** za 17. pešpolk zgradilo bode ljubljansko mesto. Sedanje skladišče, nahajajoče se kakor znano v popolnoma nepripravnih prostorih v Dolgih ulicah, ne zadostuje več.

— **Najden mrtvec.** Cestarja Gregorca iz Kašlja, kateri se je pogrešal že od konca januarja meseca t. l. našli so minolo soboto v Ljubljani pri tovarniškem jezu na Fužinah pod Ljubljano. Našli so pri njem 17 gld. denarja ter srebrno uro. Sodnijsko reztelesenje je pokazalo, da je Gregorc utonil in da je vsak domnevani umor popolnoma izključen. Gregorc je bil tisti večer, ko se ga je zadnjikrat videlo precej pijan, je torej moral v nočni tmuni pasti v Ljubljano in utoniti.

Socijalistično gibanje na Ogerskem.

Na Ogerskem se tudi začinja socijalistično gibanje. Po več mestih so se že socijalisti dobro organizovali. Po večjem zahtevajo osemurni delavnik in pa občno volilno pravico za vse zastope. Vsi socijalisti so v zvezi z glavnim odborom v Budimpešti. Pa ne le v mestih, temveč tudi po deželi je socijalizem že močno razširjen. Socijalne razmere na Ogerskem niso dosti boljše, kakor na Laškem. Večina zemlje imajo bogati grajščaki, katerim ljudje delajo kot delavci in najemniki. Take razmere so najboljše torišče za socijaliste.

Posebno se je socijalizem razširil v Hodmezövasarhelyju. Ondu so socijalisti si nakupili neko poslopje, kjer so se zbirali. Njih vodja je bil neki kovač. Delavci imeli so posebno blagajnico, iz katere so plačevali svoje vodje. Napravili so že bili cel načrt, kako si bodo razdelili mej seboj hiše in posestva v tem kraju. Policija je

nekaj časa mirno gledala to gibanje, govori se, da zaradi tega, da boljše poizve, kako so delavci organizovani. Jeden tajen policist je celo vstopil mej socijalistične delavce. Udeleževal se je celo njih shodov. Nakrat je policija konfiskovala razne tiskovine in zapisnik socijalistiške družbe.

Kovač se je napotil k mestnemu glavarstvu in zahteval, da naj mu vrnejo takoj konfiskovane tiskovine in zapisnike. Ker je bil precej surov, so mu pokazali vrata.

Ko je pozneje hujskal delavce k upor, so ga prijeli. To je delavce silno razburilo. Hoteli so vdreti v mestno poglavarstvo. Razgrajalci so polomili drevesa v parku. Bila je velika nevarnost.

Da ljudij razženo, so žandari jeli streljati. Poškodovali so štiri osebe, in sicer dve smrtno. Ljudstvo se pa niti ganilo ni. To je prvi pot, da se ljudje za streljanje niso zmenili.

Potem je 75 huzarjev s silo izpraznilo prostor in še več 100 ljudij poškodovalo. Došlo je potem še več vojakov iz Szegedina, da bodo vzdržavali red. Šestdeset oseb so zaprli.

— **Ženitveni slepar.** V Gradcu so zaprli 29letnega kočijaža Adalberta Hoppingegja, ki je štiri dekleta osleparil za 243 gld., obetajoč, da jih vzame.

— **Zaljubljenca zaprli.** Te dni je na Dunaji trgovec s perilom Stolz naznanil pri policiji, da mu je ukradenih za 600 gld. srečk, hranilna knjižica z 2000 gld., in 700 denarja. Sumljiva te tatvine sta bila njegov bivši trgovski pomočnik Janez Reichebner in njega ljubico Antonija Liška, ki sta zadnje dni ostavila Dunaj. Ta sum je bil opravičen. Pri neki sestričini Liškini na Dunaji našli so zavitek, v katerem so bile vkradene hranilnične bukvice. Pobeglo dvojico so zaprli pa v njiju rojstvenem kraju Benešovu na Češkem in pri njima našli več ukradenega denarja.

— **Zastrupljenje krvi.** Čuden slučaj zastrupljenja krvi pripetil se je v Dnnajskem Novem Mestu. Neka šivilja šivala je neko zeleno oblačilo. Pri tem se je pa zbodla v doljenje ustno, ki jej je jelo otekati. V dveh dneh je pa umrla za zastrupljenjem krvi.

— **Ubita roparja.** Pri Sassasiju na Sardinskem so roparja Pallesrija in Melloja ustrelili žandarji. Ta dva roparja sta malo poprej oropala in ubila rodbino štirih oseb.

— **Košut o svojem pokolenji.** Košiški policijski koncipijent Lud. Košut ima pismo, katero je pokojni ogerski puntar pisal njegovemu očetu. V tem pismu vabi Košut vse svoje sorodnike, da naj pojdejo v Rim in ogledajo vse dokumente o njegovem rodu. Iz teh papirjev se razvidi, da Košut izvira najbrž iz latinskega imena Kossutius.

— **Strašen dogodek.** V Domavu na Ogerskem je rudarju Hodobu umrla žena. On je vsled tega bil silno otožen in je iz obupnosti ustrelil dva otroka, dve deklici stari 11 oziroma 6 let. in sebe.

— **Napad v Cerkvi.** V cerkvi Notre Dame v Parizu je te dni bila slovesna služba božja v proslavo Device Orleanske. Nakrat je čudno napravljen mož stopil k velikemu oltarju in trikrat ustrelil po cerkvi, jedenkrat v tabernakel. Človeka ni nobenega zadel, kar je čudno. Policija ga je prijela. Sodi se, da je blazen.

— **Železnica na prodaj.** Dne 1. maja bode na javni dražbi prodana železnica „Winona & Southwestern“ v Ameriki. Ta družba je do vratu v dolgeh; jeden sam dolg iznaša 2 milijona in 368.000 dolarjev. Družba je izgubila neko tožbo. vsled katere mora biti na vsak način 1. maja železnica prodana, bodisi pod ugodnimi ali neugodnimi razlogi.